

До:

Боряна Тасева - главен експерт в отдел "Организация и контрол",

Дирекция "Образование"

Людмила Стоева - старши експерт в отдел "Организация и контрол",

Дирекция "Образование"

СТ А Н О В И Щ Е

относно Проект на Наредба за изменение и допълнение на Наредбата за прием на деца в общинските самостоятелни детски ясли, детски градини и подготвителните групи в общинските училища на територията на Столичната община

Уважаеми г-жа Тасева, г-жа Стоева,

Във връзка с публикувания проект за изменение и допълнение на Наредбата за прием на деца в общинските детски ясли и градини, изразявам следното мотивирано становище:

I. По въпроса за правната предвидимост и защитата на оправданите очаквания на родителите

Планирането на кандидатстването в общинска детска градина не започва в годината на приема, а значително по-рано – в много случаи още преди или около раждането на детето. Родителите анализират действащата нормативна рамка, съобразяват адресната си регистрация, жилищните си планове и дългосрочната си семейна стратегия с оглед на предстоящия прием след две-три години.

В този контекст предлаганите съществени промени – особено по отношение на адресния критерий – влизат за обществено обсъждане едва два месеца преди генералното класиране, насрочено за месец май, и се предвижда да влязат в сила за настоящата учебна година. Това създава сериозен проблем от гледна точка на:

- правната сигурност;
- предвидимостта на административните правила;
- защитата на оправданите очаквания на гражданите.

Родителите са вземали житейски решения при действащата до момента нормативна уредба. Рязката промяна непосредствено преди основното класиране ги поставя в неблагоприятно положение и на практика обезсмисля предварителното планиране.

II. По промяната в адресния критерий (чл. 18)

Проектът предвижда точките за адрес да се начисляват при условие, че постоянният/настоящият адрес на един от родителите съвпада с този на детето.

Тази формулировка на практика премахва досегашната възможност детето да кандидатства по адреса на който и да е от родителите, когато те живеят в различни райони на Столична община.

1. Невъзможност за адаптиране към новите правила

Допълнителен проблем е, че в критерия е изрично посочено изискване адресът да „не е променян към датата на класиране“.

Това означава, че родителите не могат да реагират своевременно, дори да желаят да регистрират детето на адреса на другия родител, тъй като няма да покрият изискването за минимален срок на адресна регистрация.

Следователно правилото влиза в сила незабавно, но адаптирането към него е фактически невъзможно.

2. Конкретен семеен пример

В нашия случай и двамата родители сме родени и живеем в София през целия си живот, но сме регистрирани в различни административни райони.

Когато очаквахме раждането на детето, се запознахме подробно с действащата към онзи момент наредба и съзнателно взехме решение никой от нас да не променя адресната си регистрация, за да имаме по-голяма гъвкавост при кандидатстването в ясла и детска градина.

Понастоящем живеем на адреса на бащата, но планираме преди постъпване в първи клас да се преместим на адреса на майката. Тъй като при приема в първи клас водещ е адресът на детето, а не на родителя, също съзнателно запазихме неговата регистрация непроменена.

Предлаганата промяна обезсмисля предварително планирани и законосъобразни решения;

поставя семейството пред административна невъзможност да се адаптира;

намалява шансовете за прием по причини, които не са свързани с реална социална потребност, а с формална регистрация.

III. По закрития характер на заседанията на работната група (чл. 24 и Приложение № 2)

Заседанията на работната група по извънреден прием са закрити.

При положение че става дума за разпределение на ограничен обществен ресурс при недостиг на места, е необходимо по-високо ниво на прозрачност и публичност на критериите и мотивите.

IV. По отношение отмяната на допълнителната точка давана от някои частни ясли.

Проектът предвижда отмяна на критерия, съгласно който се предвижда 1 допълнителна точка за дете, посещавало най-малко 6 месеца лицензирана частна ясла, като последен набор, за който ще се прилага точката, е набор 2023.

Тази промяна поражда сериозни въпроси относно равнопоставеността, предвидимостта и защитата на оправданите очаквания на родителите.

1. Нарушаване на принципа на защита на оправданите очаквания

В продължение на години действащата уредба предвиждаше допълнителна точка за деца, посещавали ясла минимум 6 месеца. Множество семейства – включително такива с деца, родени 2024 г. и 2025 г. са

взели решение да запишат детето си в частна ясла, именно с оглед на тази допълнителна възможност за повишаване на шансовете при кандидатстване.

Отмяната на критерия без преходен режим за всички вече родени деца:

- поставя част от семействата в неблагоприятно положение;
- обезсмисля вече направени финансови и организационни решения;
- нарушава принципа на предвидимост на административната регулация.

Следва да се отчете, че таксите за частна ясла представляват значителен разход за семействата и решението за записване не е инцидентно, а стратегическо.

2. Неравнопоставеност между близки набори

Предвиденото правило, че точката ще се прилага последно за набор 2023, води до потенциално произволно разграничение между деца с минимална възрастова разлика.

Например:

- дете, родено на 30 декември 2023 г., ще получи допълнителна точка;
- дете, родено на 3 януари 2024 г., няма да получи точка;

При положение че:

- двете семейства са плащали еднакви такси за частна ясла;
- двете са действали при действаща нормативна уредба, която предвижда тази точка;
- разликата е само няколко дни.

Подобно разграничение поставя въпроси относно:

- принципа на равнопоставеност (чл. 6 от Конституцията);
- принципа на съразмерност (чл. 6 АПК);
- разумната граница на преходния режим.

Макар всяка нормативна промяна да изисква определяне на граничен момент, липсата на по-широк преходен период създава усещане за формално, а не справедливо решение.

3. Двойно неравенство спрямо деца, приети в държавна ясла

Особено съществен аспект е че децата, приети в държавна ясла, автоматично преминават в първа градинска група, те не участват в последващо класиране, а родителите им не поемат значителни частни разходи.

В същото време родители, чиито деца не са приети поради липса на места са били принудени да запишат децата си в частна ясла, да заплащат значителни такси и разчитат на допълнителната точка като компенсаторен механизъм. Сега ще бъдат лишени от този ограничен компенсаторен инструмент.

Така се получава следната ситуация:

- деца в държавна ясла получават автоматично продължаване;
- деца в частна ясла не получават нито автоматично продължаване, нито компенсаторна точка.

Това задълбочава разликата между групите, вместо да я балансира.

4. Социално-икономически ефект

Следва да се отчете, че:

- записването в частна ясла често не е въпрос на избор, а на принуда поради липса на места.
- много родители работят и нямат възможност за алтернативна грижа;
- точката не е „привилегия“, а частична компенсация за системния недостиг.

Премахването ѝ не увеличава местата, а само намалява шансовете на вече финансово натоварени семейства.

С оглед на изложеното предлагам:

Да се въведе по-дълъг преходен период – например точката да се запази за всички деца, родени до датата на приемане на изменението.

Алтернативно – да се запази точката за деца, които към датата на влизане в сила вече са посещавали частна ясла поне 6 месеца.

Да се направи цялостен анализ на ефекта от автоматичното преминаване от държавна ясла към градинска група и неговото влияние върху достъпа на останалите кандидати.

V. По същността на проблема – липсата на места и персонал

За съжаление предложените изменения:

- не създават нови места;
- не разширяват капацитета на системата;
- не адресират кадровата криза.

В София има новопостроени или готови за въвеждане в експлоатация детски заведения, които не функционират поради липса на медицински сестри и квалифициран персонал.

Следователно проблемът е структурен:

- недостатъчен брой места;

- сериозен недостиг на медицински специалисти в ясли и градини;
- липса на достатъчни стимули за привличане и задържане на персонал.

Промените в адресния режим и в административните санкции не допринасят за решаването на тези въпроси, а единствено преразпределят недостига.

С оглед гореизложеното считам, че:

Промените в адресния критерий не следва да влизат в сила за настоящата учебна година, а най-рано след преходен период, който да гарантира възможност за адаптация.

Следва да се запази възможността детето да кандидатства по адреса на всеки от родителите, когато те имат различни адреси в рамките на Столична община.

Общината следва да насочи усилията си към реалното увеличаване на капацитета и решаване на кадровия дефицит.

В настоящия си вид предложеният проект създава административни ограничения, но не предлага решение на основния проблем – системния недостиг на места и персонал в детските ясли и градини.

С уважение,

Гергана Димитрова

23.02.2026 г.